

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.3.20>

**POSZCZEGÓLNE ASPEKTY SPECJALNIE-KRYMINOLOGICZNEGO
ZAPOBIEGANIA NA UKRAINIE PRZYWŁASZCZANIU, DEFRAUDACJI LUB
PRZEJĘCIU CUDZEGO MIENIA POPRZEZ NADUŻYWANIE PRZEZ OSOBĘ
SŁUŻBOWĄ JEJ STANOWISKA SŁUŻBOWEGO**

Anna Petryshyna

studentka Dniepropetrowskiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)

ORCID: 0000-0003-1837-2091

e-mail: AnPetryshyna@ukr.net

Adnotacja. Celem artykułu jest rozważenie wybranych aspektów specjalnie-kryminologicznego zapobiegania przywłaszczeniu, defraudacji lub przejęciu cudzego mienia poprzez nadużywanie przez osobę służbową jej stanowiska służbowego.

Zbadano poszczególne aspekty specjalnie-kryminologicznego zapobiegania przywłaszczeniu, defraudacji lub przejęciu cudzego mienia poprzez nadużywanie przez osobę służbową jej stanowiska służbowego. Stwierdzono, że w systemie specjalnie-kryminologicznego zapobiegania przywłaszczeniu, defraudacji lub przejęciu cudzego mienia poprzez nadużywanie przez osobę służbową jej stanowiska służbowego należy przeznaczyć środki ukierunkowane na rozwiązywanie mniej lub bardziej bezosobowych kryminogennych obiektów (ogólne specjalnie-kryminologiczne zapobieganie) i środki wpływające na konkretnych ludzi (indywidualne specjalnie-kryminologiczne zapobieganie). Stwierdzono, że złożoność specjalnie-kryminologicznego zapobiegania przywłaszczeniu, defraudacji lub przejęciu cudzego mienia poprzez nadużywanie przez osobę służbową jej stanowiska służbowego polega na tym, że konieczne jest połączenie nie tylko metod, które są charakterystyczne dla przeciwdziałania wykroczeniom przeciwko mieniu, ale także gospodarczym, urzędniczym i korupcyjnym wykroczeniom karnym.

Słowa kluczowe: zapobieganie, przywłaszczenie, defraudacja, przejęcie nieruchomości przez nadużycie, regulacja prawna.

**CERTAIN ASPECTS OF SPECIAL CRIMINOLOGICAL PREVENTION IN UKRAINE
OF MISAPPROPRIATION, EMBEZZLEMENT OR SEIZURE OF ANOTHER'S PROPERTY
BY ABUSE OF OFFICIAL POSITION BY AN OFFICIAL**

Anna Petryshyna

Applicant

Dnepropetrovsk state University of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-1837-2091

e-mail: AnPetryshyna@ukr.net

Abstract. The purpose of the article is to consider certain aspects of special criminological prevention of misappropriation, embezzlement or seizure of another's property by an official abusing his official position. Some aspects of special criminological prevention of misappropriation, embezzlement or seizure of another's property through abuse of office by an official have been studied. It was found that in the system of special criminological prevention of misappropriation, embezzlement or seizure of another's property by abuse of office by an official, it is necessary to distinguish measures aimed at eliminating more or less impersonal criminogenic objects (general special criminological prevention and measures that affect specific individuals (individual special criminological prevention). It is stated that the difficulty of special criminological prevention of misappropriation, embezzlement or seizure of property by abuse of office by an official is that it is necessary to combine not only the techniques inherent in combating criminal offenses against property, but also economic, official and corruption offense.

Key words: prevention, misappropriation, embezzlement, seizure of property through abuse of office, legal regulation.

**ОКРЕМІ АСПЕКТИ СПЕЦІАЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНОГО ЗАПОБІГАННЯ В УКРАЇНІ
ПРИВЛАСНЕННЮ, РОЗТРАТІ АБО ЗАВОЛОДІННЮ ЧУЖИМ МАЙНОМ ШЛЯХОМ
ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ СВОЇМ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ**

Анна Петришина

здобувачка

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (Дніпро, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-1837-2091

e-mail: AnPetryshyna@ukr.net

Анотація. Метою статті є розгляд окремих аспектів спеціально-кримінологічного запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем.

Досліджено окремі аспекти спеціально-кримінологічного запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем. З'ясовано, що у системі спеціально-кримінологічного запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем необхідно виокремлювати заходи, що орієнтовані на усунення більш-менш безособових криміногенних об'єктів (загальне спеціально-кримінологічне запобігання), і заходи, які впливають на конкретних осіб (індивідуальне спеціально-кримінологічне запобігання). Констатовано, що складність спеціально-кримінологічного запобігання саме привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем полягає в тому, що необхідно поєднувати методики, які притаманні протидії кримінальним правопорушенням проти власності, та методики протидії економічним, службовим та корупційним кримінальним правопорушенням.

Ключові слова: запобігання, привласнення, розтрата, заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем, правове регулювання.

Вступ. Запобігання злочинності – це складна, багатоаспектна діяльність, яка поєднує усунення її причин та умов, а також правоохоронну діяльність, спрямовану на життя передбачених законом заходів до осіб, які винні у вчиненні злочинів, та правовідновлювальну діяльність, спрямовану на усунення заподіяної шкоди та відшкодування збитків.

У суспільстві з високим рівнем злочинності величезні кошти витрачаються на системи охорони людей, майна, громадського порядку, на забезпечення системи викриття й покарання численних злочинців. Все менше коштів залишається на освіту й культуру. У результаті така ситуація призводить до становлення на злочинний шлях все більшої кількості людей і до розширення правоохоронної системи, витрат на неї дедалі масштабніших коштів.

Отже, запобігання злочинам визнане одним із головних напрямів у протидії злочинності.

Основна частина. Значний внесок у дослідження проблеми запобігання кримінальним правопорушенням зробили Г.А. Аванесов, Ю.М. Антонян, А.М. Бабенко, О.М. Бандурка, В.С. Батиргарєва, О.А. Герцензон, В.В. Голіна, Б.М. Головкін, І.М. Даньшин, С.Ф. Денисов, Т.А. Денисова, О.О. Дудоров, К.Є. Ігошев, А.П. Закалюк, В.С. Зеленецький, О.М. Костенко, О. М. Литвак, О.М. Литвинов, В.О. Навроцький, М.І. Хавронюк, В.І. Шакун.

Водночас проблематика спеціально-кримінологічного запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем не отримала належного теоретичного висвітлення з урахуванням сучасних кримінологічних реалій.

Мета статті полягає в розгляді окремих аспектів спеціально-кримінологічного запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем.

Результати. Спеціально-кримінологічне запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем – це сукупність самостійних, таких, що доповнюють один одного напрямів протидії цьому кримінальному правопорушенню, змістом яких є діяльність відповідних суб'єктів з розроблення й вжиття заходів, пов'язаних з виявленням, попередженням, обмеженням та усуненням негативних явищ і процесів, що породжують та обумовлюють злочинну детермінацію, які здійснюються задля недопущення вчинення цих кримінальних правопорушень.

Заходи спеціально-кримінологічного запобігання можуть бути розроблені та здійснені тільки на підставі глибоких знань всіх причин та умов, які сприяють вчиненню злочинів, що досліджуються, за наявності чітких критеріїв визначення ефективності вжитих спеціальних заходів. При цьому необхідно визначити, які зі спеціальних заходів є найбільш важливими, які з них можуть надати найбільш швидкий і значний ефект, які заходи вимагають значних матеріальних та інтелектуальних затрат тощо (Овчарик, 2013: 460).

У спеціальному попередженні злочинності виділяються такі етапи, як раннє попередження, безпосереднє попередження, попередження самодетермінації злочинності. Критерієм їх розмежування є час вжиття відповідних заходів. Раннє попередження злочинності – це усунення, нейтралізація процесів детермінації, причинності злочинності до виникнення негативних соціальних відхилень, що передують злочинній поведінці. Безпосереднє попередження злочинності – це усунення, нейтралізація процесів детермінації, причинності злочинності на етапі переростання негативних соціальних відхилень у злочинність. Попередження самодетермінації злочинності – це попередження несприятливих змін злочинності під впливом її власних характеристик. Процеси детермінації змін злочинності відбуваються в результаті взаємодії детермінації злочинності суспільством та її самодетермінації (Долгова, 2005: 453–454).

Складність спеціально-кримінологічного запобігання саме привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем полягає в тому, що необхідно застосовувати, поєднувати методики, які притаманні протидії кримінальним правопорушенням проти власності (ст. 191 КК України знаходиться у Розділі VI «Кримінальні правопорушення проти власності»), та методики протидії економічним, службовим та корупційним кримінальним правопорушенням.

В.О. Навроцький злочин, передбачений ст. 191 КК України, відносить до корупційних злочинів, що пов'язані з незаконним оберненням чужого майна на свою користь чи користь інших осіб (Хавронюк, 2019: 16).

А.П. Закалюк відносить цей злочин до злочинів проти власності у сфері економіки. Вчений зазначає, що у формах державної статистики серед злочинів проти власності економічної спрямованості до 2005 р. виокремлювалися злочини, передбачені ст. ст. 185, 188, 190, 191 КК України, а з 2005 р. виокремлюються лише два останні склади злочину (Закалюк, 2007: 137–138).

А.І. Долгова привласнення, розтрату або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем відносить до типово «економічних» злочинів (Долговая, 2005: 492).

Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації злочину, передбаченого ст. 191 КК України, аналізуються у практичному посібнику «Кваліфікація окремих злочинів у сфері економіки» (Бабанін та ін., 2018: 23–32).

О.Ф. Бантишев зазначає, що якщо уважно проаналізувати зміст Особливої частини КК, то до службових злочинів, тобто до тих злочинів із спеціальним суб'єктом, відповідальність за які можуть нести лише особи, які відповідають ознакам службової особи, окрім інших, повинен бути віднесений злочин, передбачений ч. 2 ст. 191 КК України (Бантйшев, 1996: 15). Зокрема, В.П. Діденко зауважує, що близькість складів злочину (привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем та зловживання службовим становищем), схожість низки їх ознак створюють чимало труднощів у слідчій практиці (Діденко, 1992: 33). В.П. Ємельянов наголошує на тому, що кваліфікація діянь за сукупністю цих злочинів можлива тільки в разі реальної сукупності, ідеальна сукупність виключається (Ємельянов, 1996: 56).

Обов'язковим додатковим об'єктом злочину, передбаченого ч. 2 ст. 191, є відповідні відносини у сфері службової діяльності, оскільки цей злочин вчинюється шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (Хавронюк, 2019: 16).

Взагалі існування ч. 2 ст. 191 КК України, на наш погляд, здебільшого обумовлено наявністю спеціального суб'єкта (службової особи), інакше таке заволодіння чужим майном можна кваліфікувати як крадіжку або шахрайство.

Законодавець, відповідно до Прикінцевих положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», доповнив ст. 45 КК України приміткою такого змісту: «Корупційними злочинами, відповідно до цього Кодексу, вважаються злочини, передбачені ч. 2 ст. 191 <...> у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем» (Про Національне антикорупційне бюро України, 2014).

Через чотири місяці ця норма вже зазнала змін, що свідчить, на нашу думку, про її недосконалість у зв'язку з поспішністю прийняття. Так, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» (Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції, 2015), із примітки до ст. 45 КК обґрунтовано виключили посилання тільки на ч. 2 ст. 191 КК, оскільки ця її редакція була явно помилковою.

Т.С. Батраченко зазначає, що відповідне доповнення ст. 45 КК запроваджене задля посилення запобігання корупційним діянням (Батраченко, Копійко, 2017: 306).

А.І. Долгова наголошує на тому, що надмірно широке тлумачення корупції практично означає об'єднання під одним терміном дуже різних за своєю кримінологічною характеристикою явищ: і розкрадань, і службових злочинів, і корупції у власному розумінні слова як підкупу-продажності (на думку вченої, у міжнародно-правових документах корупція все більш чітко розуміється саме як активний і пасивний підкуп) (Долговая, 2005: 708).

На наш погляд, у межах розгляду цього аспекту доречно навести ст. 17 «Розкрадання, неправомірне привласнення або інше нецільове використання майна державною посадовою особою» Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції (Нью-Йорк, 31 жовтня 2003 р.), в якій наголошується на необхідності вжиття таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для визнання злочинами умисно вчинених розкрадання, неправомірного привласнення або іншого нецільового використання державною посадовою особою задля одержання вигоди для самої себе або іншої фізичної чи юридичної особи будь-якого майна, державних або приватних коштів, цінних паперів або будь-якого цінного предмета, що знаходиться у віданні цієї державної посадової особи на підставі її службового становища (Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, 2006).

Необхідно звернути увагу на те, що Організація Об'єднаних Націй у зазначеній Конвенції суб'єктом розкрадання майна в аспекті корупції вважає не просто службову особу, а «державну посадову особу».

У Кримінальній конвенції про боротьбу з корупцією (Страсбург, 27 січня 1999 р.), яку ратифіковано Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 252, термін «посадова особа» тлумачиться за змістом визначення державного службовця, публічної посадової особи, мера, міністра чи судді у національному законодавстві та у кримінальному праві держави, де відповідна особа виконує такі функції (Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, 2006).

На наш погляд, у цій Конвенції в межах протидії корупції взагалі відсутні згадки про кримінальну відповідальність за привласнення, розтрату або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, можливо, європейське співтовариство не вважає цей злочин корупційним.

Вважаємо за необхідне навести законодавче визначення корупційного правопорушення (ч. 1 ст. 1 «Визначення термінів» Закону України «Про запобігання корупції»). Отже, це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 згаданого Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність (Про запобігання корупції, 2014).

У ч. 1 ст. 3 цього Закону (до речі, друга частина у цій статті взагалі відсутня, тому з огляду на правила нормотворчості писати «перша частина», на наш погляд, некоректно), окрім осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, серед інших згадуються особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми (п. 3 ч. 1 ст. 3 цього Закону) (Про запобігання корупції, 2014).

Отже, вважаємо, що Закон України «Про запобігання корупції» поняття суб'єкта корупційного правопорушення трактує значно ширше, ніж Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (Страсбург, 27 січня 1999 р.), яку ратифіковано Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 252.

У ч. 2 ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України» зазначається, що, «якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору» (Про міжнародні договори України, 2004).

Ще одним підтвердженням доцільності різних підходів до встановлення кримінальної відповідальності державних службових осіб і недержавних є окрема від ст. 17 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції ст. 22 «Розкрадання майна в приватному секторі».

В.В. Голина слушно зазначає, що об'єкт попереджувального впливу – це окреме або сукупність різних (за генезисом, сферою, формами та інтенсивністю прояву) негативних явищ і процесів реальної дійсності матеріального та інтелектуального характеру, що мають властивість породжувати причини та умови, що сприяють вчиненню злочинів. Об'єктом попереджувального впливу є не окремі криміногенні властивості особи, а сама особа як єдине ціле. Криміногенні особи – це найтипівіший об'єкт спеціально-кримінологічного попередження (Голина, 1989: 15–17).

У системі спеціально-кримінологічного запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем необхідно виокремлювати заходи, що орієнтовані на усунення більш-менш безособових криміногенних об'єктів (загальне спеціально-кримінологічне запобігання), і заходи, які впливають на конкретних осіб (індивідуальне спеціально-кримінологічне запобігання).

Загальне попередження злочинів складається з діяльності, яка забезпечує позитивний вплив на соціальні процеси та сприяє усуненню дії криміногенних факторів. Об'єктом загального попередження злочинів є детермінанти злочинності, криміногенні явища різного рівня. Загальне попередження злочинів пов'язано з цілеспрямованим впливом суб'єктів цієї діяльності на недоліки криміногенного характеру в організації та управлінні соціальними спільнотами, державними органами та громадськими організаціями. Загальне попередження злочинів може бути ефективним лише тоді, коли воно поєднується з іншими засобами попереджувального впливу, зокрема з індивідуальним попередженням злочинів (Малков, 2011: 61–62).

Заходи індивідуального попередження, що реалізуються стосовно особи, відіграють роль такого соціального інструменту, який покликаний нейтралізувати або усунути внутрішні негативні риси цієї особи та її поведінки. Коли ж вплив спрямовано на соціальне мікросередовище, то нейтралізуються або усуваються зовнішні негативні елементи матеріального й духовного порядку, що деформують особистість (Долговая, 2005: 456).

Метою індивідуального попередження є позитивне корегування особи. Досягнення цієї мети вимагає вирішення низки конкретних завдань, таких як виявлення службових осіб, чия поведінка свідчить про реальну можливість вчинення привласнення, розтрати або заволодіння чужим майном шляхом зловживання своїм службовим становищем; вивчення цих осіб і джерел негативного впливу на них; прогнозування індивідуальної поведінки; планування заходів індивідуального попередження; здійснення позитивного коригуючого впливу (Долговая, 2005: 457).

У ч. 2 ст. 191 КК України кримінальна відповідальність передбачена за привласнення, розтрату або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем. Відповідно, загальне спеціально-кримінологічне запобігання в цьому разі спрямовується на службових осіб, які мають доступ до чужого майна.

Загальне спеціально-кримінологічне запобігання кримінальному правопорушенню, передбаченому ч. 3 ст. 191 КК України, наприклад, має бути спрямовано на службових осіб, які мають доступ до чужого майна, або осіб, яким чуже майно ввірене або перебуває в їх віданні і які раніше вчинили будь-яке з кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 185, 186, 187 та 189–191, 262 КК України.

Отже, за загального спеціально-кримінологічного запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном (ст. 191 КК України) робота проводиться не з конкретною людиною, що характерно для індивідуального спеціально-кримінологічного запобігання, а з певною групою осіб, статус яких, місце роботи, положення, обстановка сприяють вчиненню цього злочину.

Ю.В. Філей зазначає, що під час вжиття заходів кримінально-правового реагування слід виходити не тільки з того, яких результатів за їх допомогою досягає держава в протидії злочинності, але й з урахування того, наскільки вони відповідають гуманістичним поглядам суспільства на певному етапі (Філей, 2018: 131).

Зрозуміло, що навести вичерпний перелік спеціально-кримінологічних заходів запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем неможливо.

До таких заходів можна, наприклад, віднести встановлення такого рівня матеріального забезпечення службових осіб, яке здатне забезпечити їм та їхнім сім'ям достатній рівень життя (потенційний суб'єкт злочину, передбаченого ст. 191 КК України, повинен отримувати належне матеріальне забезпечення, що може зробити недоцільним ризик незаконного заволодіння майном); посилення контролю за доходами й видатками службових осіб; удосконалення кадрової політики (наприклад, використання ротації кадрів).

Так, у ст. 7 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, що ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 251, тобто є частиною українського законодавства, наголошується на необхідності створювати, підтримувати та зміцнювати такі системи приймання на роботу, набору, проходження служби, просування по службі та виходу у відставку службових осіб, які не обираються, які ґрунтуються на принципах ефективності й прозорості й на таких об'єктивних критеріях, як бездоганність роботи, справедливість і здібності; включають належні процедури підбору й підготовки кадрів для заняття державних посад, які вважаються особливо вразливими з точки зору корупції, і ротації у належних випадках таких кадрів на таких посадах; сприяють виплаті належної винагороди та встановленню справедливих окладів; сприяють здійсненню освітніх і навчальних програм задля забезпечення того, що ці особи задовольняють вимоги стосовно правильного, добросовісного й належного виконання державних функцій, а також забезпечують їм спеціалізовану та належну підготовку, щоби поглибити усвідомлення ними ризиків, які пов'язані з корупцією та стосуються виконання ними своїх функцій (Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, 2006).

Для запобігання привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем доцільно встановити жорсткий контроль держави за всіма джерелами поповнення бюджету, каналами руху й витрачання бюджетних коштів; проводити всі закупівлі товарів, надання послуг за державними замовленнями через відкриті конкурси, забезпечити відкритість у витрачаннях бюджетних коштів, суттєво знизити в господарській сфері обсяг дозвільного принципу; вжити заходів щодо обмеження готівкового грошового обігу, переведення всіх великих платежів у банки; зобов'язати всіх суб'єктів фінансової діяльності документально фіксувати кожен велику грошову операцію; розробити та забезпечити функціонування контролю над доходами й витратами фізичних і юридичних осіб; удосконалити систему бухгалтерського обліку, аудиту та контролю відповідно до міжнародних зобов'язань (Бурлаков, Кропачев, 2002: 260–261).

Зокрема, контроль за дотриманням вимог щодо ведення бухгалтерського обліку є одним з найважливіших заходів попередження цього злочину.

На наш погляд, особливу роль у цьому процесі відіграє Державна аудиторська служба України, яка здійснює контроль за цільовим, ефективним використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів; досягненням економії бюджетних коштів і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів; цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), отриманих під державні (місцеві) гарантії; достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах під час складання планових бюджетних показників та відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі); дотриманням законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу щодо державного й місцевих бюджетів; дотриманням законодавства про закупівлі; веденням бухгалтерського обліку, а також складанням фінансової та бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету; станом і достовірністю бухгалтерського обліку та фінансової звітності; виконанням функцій з управління об'єктами державної власності; станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів, станом внутрішнього контролю в інших підконтрольних установах; усуненням виявлених недоліків і порушень (Положення про Державну аудиторську службу України, 2016).

Державна аудиторська служба України передає в установленому порядку правоохоронним органам матеріали за результатами державного фінансового контролю у разі встановлення порушень законодавства, за які передбачено кримінальну відповідальність або які містять ознаки корупційних діянь.

Відповідно до ч. 3 ст. 65-1 Закону України «Про запобігання корупції», задля виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного правопорушення, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства з питань запобігання корупції рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації, де працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування (Про запобігання корупції, 2014).

Висновки. Отже, складність спеціально-кримінологічного запобігання саме привласненню, розтраті або заволодінню чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем полягає в тому, що необхідно застосовувати, поєднувати методики, які притаманні протидії кримінальним правопорушенням проти власності (ст. 191 КК України знаходиться у Розділі VI «Кримінальні правопорушення проти власності»), та методики протидії економічним, службовим та корупційним кримінальним правопорушенням.

Список використаних джерел:

1. Бабанін С.В., Кисельов І.О., Лисенко В.О. Кваліфікація окремих злочинів у сфері економіки : практичний посібник / за заг. ред. В.В. Шаблістого. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2018. 124 с.
2. Бантьшев А.Ф. Должностные преступления : учебное пособие. Киев : Академия Службы безопасности Украины, 1996. 46 с.
3. Батраченко Т.С., Копійко Ю.С. Особливості кримінального законодавства у сфері корупційних злочинів. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2017. № 6. С. 305–308.
4. Бурлакова В.Н., Кропачева Н.М. Криминология : учебник. Санкт-Петербург : Санкт-Петербургский государственный университет ; Питер, 2002. 432 с.
5. Голина В.В. Криминологическая профилактика, предотвращение и пресечение преступлений : учебное пособие. Киев : УМК ВО при Минвузе УССР, 1989. 72 с.
6. Диденко В.П. Квалификация хищений государственного и общественного имущества путем присвоения, растраты или злоупотребления служебным положением : учебное пособие. Киев : Украинская академия внутренних дел, 1992. 80 с.
7. Емельянов В.П. Защита права собственности уголовным законодательством. Харьков : Рубикон, 1996. 126 с.
8. Закалюк А.П. Курс сучасної української криминології. Т. 2 : Криминологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. Київ : Ін Юре, 2007. 712 с.
9. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / за ред. М.І. Хавронюка. Київ : Москаленко О.М., 2019. 464 с.
10. Криминология : учебник для вузов / под общ. ред. А.И. Долговой. 3-е изд., перераб. и доп. Москва : Норма, 2005. 912 с.
11. Криминология : учебник для вузов / под ред. В.Д. Малкова. Москва : ЗАО Юстицинформ, 2011. 544 с.
12. Овчарик Н.О. Напрямки діяльності органів внутрішніх справ щодо запобігання викраденням чужого майна з автомобілів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 459–464.
13. Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43.
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції : Закон України від 12 лютого 2015 р. № 198.
15. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII.
16. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906.
17. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698.
18. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції : Закон України від 18 жовтня 2006 р. № 251.
19. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 18 жовтня 2006 р. № 252.
20. Філей Ю.В. Співвідношення гуманізму та ефективності заходів кримінально-правового реагування. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2018. Т. 22. С. 130–135.

References:

1. Babanin S.V., Kyselov I.O., Lysenko V.O. (2018). Kvalifikatsiia okremykh zlochniv u sferi ekonomiky [Qualification of certain crimes in the field of economics]: prakt. posib.; za zah. red. V.V. Shablystoho. Dnipro: Vydavets Bila K.O. 124 p. [in Ukrainian].
2. Bantyshev A.F. (1996). Dolzhnostnye prestupleniia [Malfeasance]: ucheb. posobie. K. : Akademiia Sluzhby bezopasnosti Ukrainy. 46 p. [in Russian].
3. Batrachenko T.S., Kopyiko Yu.S. (2017). Osoblyvosti kryminalnoho zakonodavstva u sferi koruptsiinykh zlochniv [Features of criminal legislation in the field of corruption crimes]. *Yurydychnyi elektronnyi naukovyi zhurnal*. № 6. pp. 305–308 [in Ukrainian].
4. Burlakova V.N., Kropacheva N.M. (2002). Kriminologiya [Criminology]: uchebnik. SPb. : Sankt-Peterburgskii gosudarstvennyi universitet, Piter. 432 p. [in Russian].
5. Golina V.V. (1989). Kriminologicheskaiia profilaktika, predotvrashchenie i presechenie prestuplenii [Criminological prevention, prevention and suppression of crimes]: ucheb. posobie. K. : UMK VO pri Minvuze USSR. 72 p. [in Russian].
6. Didenko V.P. (1992). Kvalifikatsiia khishchenii gosudarstvennogo i obshchestvennogo imushchestva putem prisvoeniia, rastraty ili zloputrebleniia sluzhebnyim polozheniem [Qualification of embezzlement of state and public property by embezzlement, waste or abuse of official position]: ucheb. posobie. K. : Ukrainskaia akademiia vnutrennikh del. 80 p. [in Russian].
7. Emelianov V.P. (1996). Zashchita prava sobstvennosti ugolovnym zakonodatelstvom [Protection of property rights by criminal law]. Kh. : Rubikon. 126 p. [in Russian].
8. Zakaliuk A.P. (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii [Course of modern Ukrainian criminology]. T. 2 : Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia vchynenniu okremykh vydiv zlochniv. K. : In Yure. 712 p. [in Ukrainian].
9. Koruptsiini skhemy: yikh kryminalno-pravova kvalifikatsiia i dosudove rozsliduvannia [Corruption schemes: their criminal law qualification and pre-trial investigation] / za red. M.I. Khavroniuka. K. : Moskalenko O.M., 2019. 464 p. [in Ukrainian].
10. Kriminologiya [Criminology]: uchebnik dlia vuzov / pod obshch. red. A.I. Dolgovoi. 3-e izd., pererab. i dop. M. : Norma, 2005. 912 p. [in Russian].
11. Kriminologiya [Criminology]: uchebnik dlia vuzov / pod red. V.D. Malkova. M. : ZAO Iustitcinform, 2011. 544 p. [in Russian].

12. Ovcharyk N.O. (2013). Napriamky diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav shchodo zapobihannia vykradenniam chuzhoho maina z avtomobiliv [Areas of activity of law enforcement agencies to prevent theft of other people's property from cars]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 1. pp. 459–464 [in Ukrainian].
13. Polozhennia pro Derzhavnu audytorsku sluzhbu Ukrainy [Regulations on the State Audit Service of Ukraine]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 liutoho 2016 r. № 43 [in Ukrainian].
14. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia diialnosti Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy ta Natsionalnoho ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Ensuring the Activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and the National Agency for the Prevention of Corruption]: Zakon Ukrainy vid 12 liutoho 2015 roku № 198 [in Ukrainian].
15. Pro zapobihannia koruptsii [On prevention of corruption]: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. № 1700-VII [in Ukrainian].
16. Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy [On international agreements of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 29 chervnia 2004 roku № 1906 [in Ukrainian].
17. Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy [About the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. № 1698 [in Ukrainian].
18. Pro ratyfikatsiiu Konventsii Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii [On ratification of the United Nations Convention against Corruption]: Zakon Ukrainy vid 18 zhovtnia 2006 roku № 251 [in Ukrainian].
19. Pro ratyfikatsiiu Kryminalnoi konventsii pro borotbu z koruptsiieiu [On ratification of the Criminal Convention for the Suppression of Corruption]: Zakon Ukrainy vid 18 zhovtnia 2006 roku № 252 [in Ukrainian].
20. Filei Yu.V. (2018). Spivvidnoshennia humanizmu ta efektyvnosti zakhodiv kryminalno-pravovoho reahuvannia [The ratio of humanism and the effectiveness of criminal response]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu "Odeska yurydychna akademiia"*. T. 22. pp. 130–135 [in Ukrainian].